

Дъглас Кенеди - „Специални връзки“

Около час, след като срещнах Тони Хобс, той спаси живота ми.

Знам, че звучи малко мелодраматично, но е истината. Или поне истината, доколкото ще я чуете от журналист.

Бях в Сомалия – страна, която не бях посещавала, докато не получих обаждане в Кайро, и изненадващо се оказах изпратена там. Случи се в петък следобед – свещения ден за мюсюлманите. Като повечето чуждестранни кореспонденти в египетската столица използвах официалния почивен ден именно за да си почина. Правех слънчеви бани край басейна на Клуб „Джезира“ – бивше сборище на британски офицери по време на управлението на крал Фарук, а сега притегателен център за избраното общество в Кайро и чужденци с назначение в египетската столица. Макар че слънцето е тъкмо обратното на дефицитна стока в Египет, повечето кореспонденти тук рядко го виждат. Особено ако като мен са човекът оркестър и покриват целия Близък изток и Източна Африка.

– Със Сали Гудчайлд ли говоря? – попита американски глас, който не бях чувала преди.

– Същата – потвърдих, като се надигнах и притиснах телефона плътно до ухото си в опит да блокирам шумния квартет египетски матрони, седящи до мен. – Кой се обажда?

– Дик Ленард от вестника.

Изправих се и бързо извадих бележник и химикалка от чантата си. После отидох в един тих ъгъл на верандата. „Вестника“ бяха моите работодатели, известни още като „Бостън Поуст“. И щом се обаждаха на мобилния ми телефон, определено ставаше дума за нещо важно.

– Нов съм в Международния отдел – обясни Ленард – и днес съм поел функциите на Чарли Гайкън. Сигурен съм, че сте чули за наводнението в Сомалия.

Правило първо в журналистиката: никога не признавай, че и за пет минути си бил не в час със света като цяло. Така че попитах единствено:

– Колко са жертвите?

– Според Си Ен Ен още не се знае точният им брой. Но според сведенията в сравнение с това, наводнението от деветдесет и седма е нищо и никаква вадичка.

– Къде точно в Сомалия?

– В долината на река Джуба. Под вода са поне четири села. Главният редактор иска някой да е там. Можете ли да тръгнете веднага?

И ето как се озовах в самолет за Могадисо едва четири часа след обаждането от Бостън. Преди това се наложи да се справя с ексцентричностите на Етиопските авиолинии и да направя смяна в Адис Абеба, така че кацнах в Могадисо малко след полунощ. Излязох във влажната африканска нощ и се опитах да открия такси за града. Накрая се появи едно, но шофьорът караше като пилот камикадзе, отгоре на всичко мина по страничен път към центъра, неасфалтиран и пуст. Когато го попитах защо не минахме по нормалния маршрут, той само се изсмя. Така че извадих мобилния си телефон, набрах няколко номера и уведомих чиновника на рецепцията в хотел „Сентръл“ в Могадисо, че трябва незабавно да се обади в полицията и да ги информира, че ме отвлича шофьор на такси с регистрационен номер... (да, запомних регистрационния номер, преди да се кача). Таксиджията мигом започна да сипе извинения, отби към главния път и започна да ме умолява да не го вкарвам в беля.

– Наистина беше по-пряк маршрут – увери ме.

– Какво, посред нощ, когато няма никакво движение? И очаквате да повярвам?

– Дали полицията ще ме чака в хотела?

– Ако ме закарате там, ще ги отпратя. Той подкара по главното шосе и стигнах невредима до хотел „Сентръл“ в Могадисо, а шофьорът още се извиняваше, когато

слизах от колата. След четири часа сън успях да вляза в контакт с Международния Червен кръст в Сомалия и ги уговорих да ме вземат на един от хеликоптерите си, който се отправяше към района на наводнението. Минаваше девет часът сутринта, когато излетяхме от военното летище край града. В хеликоптера нямаше седалки. Седях с трима служители на Червения кръст на студения метален под. Машината беше старичка и оглушително шумна. Щом се отлепи от земята, се наклони опасно надясно и всички увиснахме на плътните колани, които бяхме затегнали около себе си при излитането, прикрепени с болтове към стените на кабината. След като пилотът овладя машината и отново я изправи, мъжът, седнал на пода срещу мен, ми отправи широка усмивка и каза:

– Е, това беше добро начало.

Макар да ми беше трудно да чуя нещо през бръмченето на роторните перки, различих, че човекът имаше английски акцент. Погледнах го по-внимателно и ми стана ясно, че не е доброволец. Не само заради самообладанието му, когато изглеждаше, че може да се разбием. Не просто и заради синята дънкова риза, сините джинси и стилните слънчеви очила с рогови рамки. Нито заради загорялото му лице, което в комбинация с русата коса му придаваше известен грубоват чар, ако си падаш по оня облик на постоянно безсъние. Не, онова, което наистина ме убеди, че не е хуманитарен работник, беше изнурената усмивка с лек намек за флирт към мен след близкото ни до гибел преживяване. В този момент разбрах, че е журналист.

Забелязах също, че ме оглежда преценяващо и вероятно също бе стигнал до извода, че не отговарям на типажа за доброволец на Червения кръст. Естествено, бях любопитна как ме възприемат. Лицето ми е подобно на това на Емили Дикинсън, от типичните за Нова Англия – ъгловато, малко изпито, с трайно светъл тен, непонасящ продължителен контакт със слънцето. Един мъж, който някога искаше да се ожени за мен – и да ме превърне точно в ония мамчета, посещаващи футболните мачове на децата си, каквато се бях зарекла, че никога няма да бъда, – ми беше казал, че съм „красива по интересен начин“. След като бях спряла да се смея, осъзнах, че това беше един от онези комплименти с обратен знак. Беше добавил също, че ми се възхищава, задето се поддържам добре. Поне не ми беше казал, че съм „запазена“. И все пак е вярно, че „интересното“ ми лице е спасено от линии и бръчици, а в светлокестенявата ми коса (практично подстригана късо) още няма бели нишки. Така че, макар да клоня към средната възраст, още мога да мина за малко над трийсетте.

Всички тези банални мисли бяха рязко прекъснати, когато хеликоптерът внезапно кривна вляво и пилотът с голяма скорост ни издигна на по-голяма височина. Тази маневра, която ни запрати напред към коланите, беше придружена от отчетливия звук на противосамолетен огън. Британецът бързо бръкна в раницата си и измъкна полеви бинокъл. Въпреки протестите на един от служителите на Червения кръст, той разкопча колана си и се добра до един от илюминаторите, за да погледне навън.

– Май някой се опитва да ни очисти – надвика бръмченето на двигателя.

Ала гласът му бе спокоен, дори издаваше, че му е забавно.

– Кой „някой“? – викнах му.

– Обичайните негодници от частите на милицията – отвърна той, все още с очи, долепени до бинокъла.

– Същите чаровници, дето създадоха такава бъркотия при последното наводнение.

– Но защо стрелят по хеликоптер на Червения кръст? – попитах.

– Защото могат. Стрелят по всичко, което се движи и е чуждестранно. Това им е като спорт.

Той се обърна към тримата медицински работници, закопчани до мен.

– Предполагам, че вашият човек в кокпита знае какво прави? – попита.

Никой от тях не му отговори, бяха пребледнели от шока. Тогава той ми се ухили палаво и си помислих: този човек всъщност се наслаждава на мига. Отвърнах на усмивката му. Беше въпрос на чест за мен – никога не показвай страх под обстрел. От опит знаех, че в такива ситуации единственото, което можеш да направиш, е да дишаш дълбоко, да не си губиш ума и да се надяваш да ти се размине. Така че си избрах точка на пода на кабината и се втренчих в нея, като безмълвно си повтарях: „Всичко ще е наред. Само да...“. Тогава хеликоптерът направи още един рязък завой и британецът беше отхвърлен от илюминатора, но успя да се задържи за близките ремъци, така че да не се търколи из кабината.

– Добре ли сте? – попитах го. Поредната му усмивка.

– Вече да – отговори.

След още три преобръщащи стомаха завъртания вдясно, последвани от едно рязко ускоряване, изглежда напуснахме зоната на опасност. Последваха десет нервни минути, после се снижихме. Проточих шия, погледнах през илюминатора и дъхът ми секна. Пред мен бе напълно потопен пейзаж, досущ като при Ноевия ковчег. Водата бе покрила всичко. Наоколо се носеха къщи и добитък. Тогава зърнах първия труп – с лице надолу във водата, – последван от още четири тела, две от които толкова мънички, та дори от въздуха нямах съмнение, че са на деца. Всички от хеликоптера вече надзъртаха през прозореца и оглеждаха степента на бедствието. Хеликоптерът се отправи бързо към по-висок терен. В далечината видях струпани джипове и военни камиони. При по-внимателно вглеждане стана ясно, че се опитваме да кацнем сред хаоса на лагер на сомалийската армия, където няколко десетки войници се суетяха около вехтото военно оборудване, пръснато наоколо. На по-преден план се виждаха три бели джипа, над които се вееше флагът на Червения кръст. Петнайсетина хуманитарни работници, застанали до джиповете, неистово размахваха ръце към нас. Очевидно имаше проблем. На стотина метра от екипа на Червения кръст стояха група сомалийски войници и те на свой ред отправяха към нас приканващи жестове.

– Интересно ще е – отбеляза британецът.

– Не и ако е като последния път – намеси се един от червенокръстците.

– Какво стана последния път? – поинтересувах се.

– Опитаха се да ни оплячкосат.

– Беше масово явление и през деветдесет и седма – каза британецът.

– Били сте тук през деветдесет и седма? – попитах.

– О, да – отвърна той и пак се усмихна широко. – Чудно местенце е Сомалия. Особено под вода.

Прелетяхме над войниците и джиповете на Червения кръст. Ала хуманитарните работници на земята явно се ориентираха каква игра играем и скочиха в джиповете, обърнаха назад и поеха с висока скорост към празния терен, над който ние се снижавахме.

Погледнах към британеца. Беше притиснал бинокъла към прозореца с онази негова сардонична усмивка, която ставаше по-широка с всяка наносекунда.

– Явно ще има гонка за посрещането ни – обяви.

Надникнах през моя илюминатор и видях десетина сомалийски войници да тичат по посока към нас.

– Разбирам какво имате предвид – извиках му и в този момент кацнахме с яко друсване. След като вече имахме под себе си твърда земя, мъжът от Червения кръст до мен се изправи на крака и дръпна лоста, затварящ вратата на кабината. Другите се отправиха към товарния сектор в дъното на кабината и се заеха да разкопчават ремъците, притегнали кашоните с медицински припаси и суха храна.

– Имате ли нужда от помощ? – попита британецът един от тях.

– Ще се оправим – отвърна човекът. – А вие побързайте, преди да е цъфнала армията.

– Къде е най-близкото село?

– Беше на километър южно от тук. Но го няма вече.

– Ясно – рече британецът.

После се обърна към мен и попита:

– Идвате ли?

Кимнах, после попитах мъжа от Червения кръст:

– Как ще се справите с войниците?

– Както обикновено. Ще ги забаламосаме, докато пилотът се свърже по радиото със сомалийското централно командване, ако може да бъде наречено така, което да нареди на някой от тукашните командири да не ни закачат. Но вие двамата изчезвайте още сега. Войниците не виждат необходимост от присъствието на журналисти.

– Вече ни няма – казах. – Благодаря за транспорта.

С британеца тръгнахме да слизаме. Щом стъпихме на земята, той ме потупа по рамото и посочи към джиповете на Червения кръст. Ниско приведени, затичахме натам, без да се обръщаме назад, докато не се озовахме зад тях. Оказа се стратегически хитър ход, тъй като успяхме да се изплъзем от вниманието на сомалийските войници, които сега бяха обградили хеликоптера. Четирима от тях бяха насочили оръжие към екипа на Червения кръст. Един започна да крещи на хуманитарните работници, но те не изглеждаха никак смутени и подхванаха маневрата по „забаламосване“. Макар да не чувах много през шума на хеликоптера, беше ясно, че червенокръстците неведнъж вече са участвали в такава опасна игра и знаеха точно какво да правят. Британецът ме сръчка с лакът.

– Виждаш ли онази горичка там? – каза той и посочи към малка група каучукови дървета на около петдесет метра разстояние.

Кимнах. След един последен поглед към войниците, които сега отваряха кашон с медицински припаси, хукнахме напред. Надали ни отне повече от двайсет секунди да покрием петдесетте метра, но, боже, колко дълго ми се видя това време. Знаех, че ако войниците видеха две фигури, тичащи към прикритие, естествената им реакция щеше да е да ни застрелят. Когато стигнахме до горичката, се заслонихме зад едно дърво. Никой от двамата ни не беше задъхан, но когато погледнах британеца, зърнах в очите му напрегнати пламъчета от притока на адреналин. Като забеляза, че го гледам, той мигом превключи на сардоничната усмивка.

– Браво на теб – прошепна. – Мислиш ли, че ще успееш да стигнеш дотам, без да бъдеш простреляна?

Погледнах в посоката, накъдето сочеше – друга хилава горичка пред преливащата сега река. Срегнах предизвикателната му усмивка.

– Мен никога не ме прострелват – отсякох.

После с бясна скорост се понесохме към следващото място за прикритие. Този път пробегът отне около минута, през което време светът замлъкна и чувах само свистенето на високата трева под краката си. Бях цялата напрегната. Но подобно на момента в хеликоптера, когато попаднахме под обстрел, опитах да се съсредоточа върху нещо абстрактно като дишането ми. Британецът тичаше пред мен. Ала веднага щом стигнахме горичката, рязко се закова на място. Спрях и аз, щом го видях как заотстъпва назад с вдигнати ръце. Измежду дърветата изникна млад сомалийски войник. Надали беше на повече от петнайсет години. Пушката му беше насочена към британеца, който се опитваше да се измъкне от ситуацията с кротки думи. Внезапно войникът ме забеляза и когато обърна оръжието си към мен, аз направих отчайващо погрешна преценка. Вместо да се покаже покорна – да спра, да вдигна ръце над главата си и да се въздържа от всякакви резки движения (както бях обучена да постъпвам), – аз се

хвърлих на земята, убедена, че ще ме застреля. Това го накара да ми изкрещи, докато се опитваше да ме вземе на прицел. И тогава неочаквано британецът се хвърли към него и го събори. Изправих се и хукнах към тях. Британецът заби стиснатия си юмрук в корема на войника и му изкара въздуха. Момчето простена, а моят човек с всичка сила стовари стъпало върху ръката му, с която стискаше пушката. Малкият изкрещя от болка.

– Пусни оръжието – настоя британецът.

– Майната ти! – викна момчето.

Натискът от обувката върху дланта му се увеличи. Този път юношата пусна пушката, а британецът пъргаво я вдигна и само след секунди я насочи срещу войника.

– Мразя неучтивите – заяви британецът и размърда леко оръжието.

Момчето се разхлипа, сгуши се в ембрионална поза и взе да моли за живота си. Обърнах се към мъжа.

– Не можеш да...

Но той само ме погледна и ми смигна. После се обърна към детето войник и му каза:

– Чу ли приятелката ми? Тя не иска да те застрелям.

Момчето не отговори нищо. Само още повече се сви на кълбо и заплака като уплашено дете, каквото си и беше.

– Редно е да ѝ се извиниш, не мислиш ли? – каза британецът.

Виждах как пушката потрепва в ръцете му.

– Съжалявам, съжалявам – промълви малкият с глас, задавен от сълзи.

Британецът ме погледна.

– Извинението прието ли е? – попита.

Аз кимнах. Колегата ми кимна в отговор, обърна се към момчето и го попита:

– Как е ръката ти?

– Боли.

– Съжалявам за това – каза му. – Сега можеш да си вървиш, ако искаш.

Момчето, още треперещо, се изправи. Лицето му беше набраздено от сълзи, а на панталона му имаше влажно петно – беше се подмокрил от страх. Погледна ни с ужас в очите, още не беше сигурен, че няма да бъде застрелян. Чест му направи на британеца, че успокоително постави ръка върху рамото на младежа.

– Не се бой – каза му тихо. – Нищо няма да ти се случи. Но трябва да ми обещаеш едно нещо: не бива да казваш на никого в твоята част, че си ни срещнал. Ще го изпълниш ли?